ECLI:LV:AT:2018:0712.A420571712.2.S

Lieta Nr. A420571712
SKA-37/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2018.gada 12.jūlijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Anita Kovaļevska,
tiesnesis Andris Guļāns,
tiesnese Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Veselības inspekcijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru uzdotu ārstniecības iestādei SIA „Rīgas veselības centrs" (iepriekš SIA „Iļģuciema poliklīnika") piemērot ēku Rīgā, Sēlpils ielā 15, ārstniecības iestādei SIA „Veselības centrs „Biķernieki"" piemērot ēku Rīgā, Lielvārdes ielā 68/1, un /pers. B/ ģimenes ārsta praksei piemērot ēku /adrese/, personu ar kustību traucējumiem vajadzībām, kā arī par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Veselības inspekcijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 23.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ vairākkārt vērsās Veselības inspekcijā par to, ka konkrētas ārstniecības iestādes – SIA „Iļģuciema poliklīnika" ēka Rīgā, Sēlpils ielā 15, SIA „Veselības centrs „Biķernieki"" ēka Rīgā, Lielvārdes ielā 68/1, un /pers. B/ ģimenes ārsta prakses ēka /adrese/, nav pieejamas pieteicējai ratiņkrēslā un ar bērnu ratiņiem.

Inspekcija 2012.gada 20.februārī sniedza atbildi, citstarp norādot, ka ārstniecības iestādēs veikta kontrole, kuras ietvaros vērtēta vides pieejamība personām ar ierobežotām funkcionālām spējām. Iļģuciema poliklīnikā un Veselības centrā „Biķernieki" vides pieejamība ir nodrošināta, /pers. B/ ģimenes ārsta praksē vides pieejamība nav nodrošināta. Ārstniecības iestāžu vadītājiem līdz 2014.gada 1.janvārim ir rīcības brīvība, kā tiek nodrošināta un izpildīta Ministru kabineta 2009.gada 20.janvāra noteikumu Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām" (turpmāk – noteikumi Nr. 60) 3.punkta prasība.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā par pienākuma uzlikšanu inspekcijai veikt kontroli par vides pieejamības prasību ievērošanu minētajās ārstniecības iestādēs un, konstatējot pārkāpumus, uzlikt pienākumu tos novērst. Pieteicēja iesniegusi arī pieteikuma papildinājumus ar prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 23.novembra spriedumu pieteicējas pieteikums apmierināts daļēji – atzīta par prettiesisku inspekcijas bezdarbība, nekonstatējot ārstniecības iestādes SIA „Iļģuciema poliklīnika" ēkas Rīgā, Sēlpils ielā 15, un ārstniecības iestādes SIA „Veselības centrs „Biķernieki"" ēkas Rīgā, Lielvārdes ielā 68/1, uzbrauktuves neatbilstību personu ar kustību traucējumiem vajadzībām un neuzliekot pienākumu novērst pārkāpumus, uzlikts pienākums Latvijas Republikai atlīdzināt pieteicējai nodarīto morālo kaitējumu 426,86 *euro* apmērā saistībā ar ārstniecības iestādes SIA „Iļģuciema poliklīnika" ēkas Rīgā, Sēlpils ielā 15, uzbrauktuvi, uzlikts pienākums inspekcijai rakstveidā atvainoties pieteicējai par prettiesisko bezdarbību saistībā ar SIA „Veselības centrs „Biķernieki"" ēkas Rīgā, Lielvārdes ielā 68/1, uzbrauktuvi. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Apgabaltiesas spriedums daļā par atlīdzinājuma noteikšanu, pievienojoties rajona tiesas sprieduma motivācijai, balstīts uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Tā kā tiesa atzinusi par prettiesisku inspekcijas bezdarbību saistībā ar Iļģuciema poliklīnikas un Veselības centra „Biķernieki" uzbrauktuves neatbilstību prasībām, ir pamats vērtēt, vai pieteicējai atlīdzināms morālais kaitējums.

[3.2] Iļģuciema poliklīniku pieteicēja apmeklēja, lai nodrošinātu zīdainim ģimenes ārsta aprūpi. Savukārt Veselības centru „Biķernieki" pieteicēja apmeklēja, lai bērns saņemtu veselības aprūpes pakalpojumus Latvijas Bērnu dzirdes centrā. Bērna aprūpes nodrošināšana ir vecāku pienākums. Tā kā pirmajā dzīves gadā bērnam paredzētas regulāras valsts apmaksātas profilaktiskās apskates, nav šaubu, ka pieteicējai bija regulāri jānodrošina, ka tās tiek veiktas ģimenes ārsta prakses vietā.

[3.3] Nav pierādījumu, ka Iļģuciema poliklīnikas uzbrauktuves neatbilstības dēļ bērns veselības aprūpes pakalpojumus nebūtu saņēmis vai ka radīts kaitējums pieteicējas vai bērna veselībai. Līdz ar to nav konstatējams smags morālais kaitējums. Pieteicēja pirmo sūdzību iesniedza 2011.gada 29.jūlijā, atbilstoša uzbrauktuve nodrošināta tikai 2012.gada 15.jūlijā, līdz ar to pieteicēja ilgstoši radītas neērtības, diskomforta un pazemojuma sajūta, jo bez iepriekšējas vizītes organizēšanas un citu cilvēku palīdzības sarunāšanas pieteicējai nebija iespējams iekļūt ārstniecības iestādē. Taču nav pierādījumu, ka iekļūt poliklīnikā nācies patstāvīgi. Pieteicēja ir aktīvi rīkojusies un vairākkārt vērsusies inspekcijā, bet inspekcija ilgstoši (no 2011.gada jūlija līdz 2012.gada 15.jūlijam) pēc būtības nav veikusi kontroles funkciju. Šāda iestādes rīcība paildzina laiku, kurā persona ir spiesta ciest neērtības, un rada bezpalīdzības sajūtu. Ievērojot minēto, atbilstošs atlīdzinājums izskatāmajā gadījumā ir 300 Ls (426,86 *euro*).

[3.4] Attiecībā uz Iļģuciema poliklīnikas uzbrauktuves slīpuma noteikšanu inspekcijai nebija nepieciešamības piesaistīt ne finanšu resursus, ne speciālistus, jo jau pirms pieteicējas iesnieguma saņemšanas bija veikta uzbrauktuves apsekošana, par ko 2011.gada 24.februārī sastādīts akts, kurā konstatēts, ka uzbrauktuve ir pārāk stāva. Tas bija zināms inspekcijai, taču tās kontroles aktos nav norādes par uzbrauktuves kāpuma neatbilstību, līdz ar to nav uzdots neatbilstību novērst. Tādējādi nevar piekrist argumentam, ka neatbilstību novēršana veikta nepilna gada laikā, jo līdz 2012.gada 15.jūnijam

pagājis gads un nepilni četri mēneši.

[3.5] Savukārt Veselības centru „Biķernieki" pieteicēja apmeklējusi tikai vienu reizi. Konkrētajā reizē pieteicēja, lūdzot palīdzību, iekļuva ārstniecības iestādē un saņēma veselības aprūpes pakalpojumus. Taču jāņem vērā, ka inspekcija atbildes vēstulē pieteicējai atsaucās uz vides pieejamības kontroli, kas veikta vēl pirms pieteicējas vēršanās inspekcijā. Šajā pārbaudē inspekcija vispār nebija pārbaudījusi uzbrauktuves kāpumu. Tādējādi tas, ka pieteicējai nācās saskarties ar vides pieejamības problēmām, ir inspekcijas bezdarbības sekas. Sakarā ar pieteicējas iesniegumu inspekcija vispār nav veikusi pārbaudi par uzbrauktuves kāpuma atbilstību prasībām un citiem veselības centrā pastāvošajiem risinājumiem, lai persona ar kustību traucējumiem varētu iekļūt ārstniecības iestādē. Tā kā morālais kaitējums nav bijis smags, kā arī tiesību aizskārums bijis neilgs, atbilstošs atlīdzinājums ir inspekcijas rakstveida atvainošanās.

[4] Inspekcija iesniegusi kasācijas sūdzību par spriedumu daļā, ar kuru atbildētājai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu 426,86 *euro* apmērā.

Kasācijas sūdzība pārsvarā sastāv no tiesību normu, judikatūras un tiesību doktrīnas atziņu pārstāsta, lietas faktu vispārīga atreferējuma, kā arī vairākkārtīgas vienu un to pašu tēžu atkārtošanas. Uz izskatāmo lietu ir attiecināmi turpmāk norādītie argumenti.

[4.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 11.panta trešā daļa tulkojama kopsakarā ar šā likuma 9.pantu, kas paredz atlīdzināt tikai tādas ciešanas, kuras izraisījis būtisks tiesību aizskārums. Konkrētajā gadījumā trūkst būtiska aizskāruma.

[4.2] Spriedumā nav analizēti morālā kaitējuma atlīdzināšanas apmēra kritēriji. Par aizskārumu nepienāktos atlīdzinājums spriedumā noteiktajā apmērā. No sprieduma nevar izprast, kāpēc morālais kaitējums novērtēts tieši šādā apmērā, kāpēc summa nav mazāka un kāpēc rakstveida atvainošanās nebūtu atbilstīgs atlīdzinājums.

[4.3] Inspekcijas ieskatā, iespējams aprobežoties ar rakstveida atvainošanos. Līdz ar to inspekcija lūdz Augstāko tiesu grozīt noteikto atlīdzinājuma veidu un aizstāt atlīdzinājumu, kas noteikts naudā, ar rakstveida atvainošanos.

[4.4] Nav pamatots spriedumā norādītais, ka inspekcija ilgstoši nav veikusi kontroles funkciju. Laika posms no 2011.gada jūlija līdz 2012.gada 15.jūnijam (tiesa kļūdaini norāda 15.jūliju) nav ilgstošs, bet samērā neilgs (*salīdzinājumam Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 12.jūlija spriedums lietā Nr. A420745010*). Tiesību aizskāruma ilgums jāņem vērā salīdzināmās lietās. Turklāt pieteicējas pirmais iesniegums neliecināja par apdraudējumu, lai inspekcija nekavējoši veiktu pasākumus, kas nodrošinātu atbilstošas uzbrauktuves izbūvi. Vērā ņemams, ka Iļģuciema poliklīnika sākotnēji izbūvēja citu uzbrauktuvi, kas gan bija neatbilstoša slīpuma, bet izmantojama. Iespējami drīz poliklīnika veica atbilstošas uzbrauktuves ierīkošanu. Šādu būvdarbu veikšanai atvēlētajam laika posmam jābūt samērīgam. Nepilns gads ir adekvāts un samērīgs laika periods. Tieši inspekcijas kontrole 2011.gada 18.augustā bija pamats tam, ka poliklīnika aktīvi un regulāri informēja inspekciju gan par sākotnēji uzbūvētās uzbrauktuves neatbilstību, gan pārbūvi un tās gaitu, līdz tika pabeigta jauna atbilstoša uzbrauktuve. Ārstniecības likuma 75.panta otrās daļas 2.punkts paredz noteikt vismaz sešu mēnešu termiņu pārkāpuma novēršanai, ja nepieciešama ēku daļēja pārbūve.

[4.5] Tā kā Iļģuciema poliklīnikas un Veselības centra „Biķernieki" gadījumā apstākļi ir līdzīgi, arī atlīdzinājuma veidam vajadzētu būt līdzīgam. Šajā ziņā spriedumā vērojama nekonsekvence. Atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī citos (jo sevišķi – salīdzināmos) gadījumos noteiktā atlīdzinājuma veids un apmērs.

[5] Pieteicējas pārstāvis iesniedzis paskaidrojumus, norādot, ka inspekcija spriedumu pārsūdzējusi daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu naudā un spriedums stājies spēkā daļā, ar kuru inspekcijas rīcība atzīta par prettiesisku un inspekcijai uzdots rakstveidā atvainoties pieteicējai par prettiesisko bezdarbību saistībā ar Veselības centra „Biķernieki" uzbrauktuvi.

[5.1] Nepamatots ir kasācijas sūdzībā norādītais, ka spriedums nesatur pamatojumu morālā kaitējuma atlīdzinājumam naudā. Tiesa novērtējusi lietas apstākļus pēc saviem ieskatiem un noteikusi atlīdzinājumu. Ievērojot aizskāruma ilgumu, kā arī apstākli, ka nav iespējama sākotnējā stāvokļa atjaunošana, rakstveida atvainošanās nesniegtu gandarījumu par prettiesisko bezdarbību.

[5.2] Bērna piedzimšana ir saistīta ar lieliem emocionāliem pārdzīvojumiem, savukārt papildus šķēršļi saistībā ar pienācīgas veselības aprūpes nodrošināšanu radīja pieteicējai negatīvus pārdzīvojumus, kas vērtējami kā garīgas ciešanas. Turklāt uzbrauktuve Iļģuciema poliklīnikā tika uzstādīta pēc pašas poliklīnikas iniciatīvas, nevis saistībā ar inspekcijas darbību. Inspekcija tikai kasācijas sūdzībā pirmoreiz atzina savu bezdarbību. Tas pieteicējai lika justies bezspēcīgai. Turklāt ar inspekcijas prettiesisko bezdarbību ir aizskartas Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) garantētās pieteicējas pamattiesības netikt diskriminētai un pieteicējas meitas tiesības uz veselības aprūpi, un šāds pamattiesību aizskārums uzskatāms par būtisku Zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē.

[5.3] Morālā kaitējuma atlīdzinājums naudā ir atbilstošs un nepieciešams, jo var atturēt iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē. Turklāt atlīdzinājums demokrātiskā tiesiskā valstī nedrīkst būt nesamērīgi mazs. Noteiktais atlīdzinājums radīs pieteicējai gandarījumu, kas ir viena no atlīdzinājuma funkcijām, lai tas tiktu atzīts par taisnīgu.

[5.4] Nav pamatots atbildētāja arguments par pārbūves termiņu. Par būves pārbūvi uzskatāmi tādi būvdarbi, kuru rezultātā ir mainīts būves vai tās daļas apjoms vai pastiprināti nesošie elementi vai konstrukcijas. Uzbrauktuves izbūve nav uzskatāma par būves pārbūvi, bet gan par funkcionālu (tehnisku) uzlabojumu veikšanu būvei, kas neprasa ievērojamus resursus.

[5.5] Inspekcija nepamatoti atsaucas uz administratīvajā lietā Nr. A420745010 izdarītajiem secinājumiem, jo tie attiecas uz laiku, kad Latvijā nebija stājusies spēkā Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām. Laikā, kad pieteicēja vērsās inspekcijā, konvencija bija spēkā jau vairāk nekā gadu.

Motīvu daļa

[6] Kasācijas sūdzība iesniegta par apgabaltiesas spriedumu daļā par pieteicējai nodarītā morālā kaitējuma atlīdzinājumu naudā. Pārējā daļā apgabaltiesas spriedums nav pārsūdzēts. Attiecīgi Augstākā tiesa izskata lietu daļā, par kuru iesniegta kasācijas sūdzība.

Inspekcija nepamatoti lūdz Augstāko tiesu aizstāt atlīdzinājumu, kas noteikts naudā, ar rakstveida atvainošanos. Augstākās tiesas kā kasācijas instances kompetencē ietilpst tikai tiesību normu pareizas piemērošanas izvērtēšanas jautājumi, nevis lietas izspriešana pēc būtības.

[7] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants (*likuma redakcijā, kas bija spēkā no 2011.gada 1.oktobra līdz 2018.gada 28.februārim*) noteica, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Apgabaltiesa pieteicējas tiesību aizskārumu pareizi atzinusi par būtisku, un pieteicējas pārstāvis paskaidrojumā pamatoti norāda, ka ar inspekcijas prettiesisko bezdarbību ir aizskartas pieteicējas pamattiesības netikt diskriminētai invaliditātes dēļ un pieteicējas bērna tiesības uz veselības aprūpi.

Augstākā tiesa piekrīt, ka šāds pamattiesību aizskārums ir uzskatāms par būtisku.

[8] Inspekcija atsaucas uz Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 12.jūlija spriedumu lietā Nr. A420745010, lai pamatotu to, ka izskatāmajā lietā pieteicējas tiesību aizskārums nav bijis ilgstošs.

Inspekcijas minētajā spriedumā ir atzīts, ka pieteicēja tiesību aizskārums, poliklīnikai nenodrošinot piekļuvi tās telpām, ir sācies 2009.gada februārī, kad pieteicējs pirmoreiz nosūtījis poliklīnikai pieprasījumu novērst normatīvo aktu pārkāpumus, bet poliklīnika, 2009.gada 11.jūnijā uzstādot uzbrauktuvi ar režģa klājumu, ir nodrošinājusi piekļuvi tās telpām, tādēļ pieteicējas tiesību aizskārums nav bijis ilgstošs.

Pirmkārt, minētajā spriedumā vērtētais aizskārums ildzis aptuveni četrus mēnešus. Savukārt izskatāmajā lietā par ilgstošu ir atzīts periods no 2011.gada 29.jūlija līdz 2012.gada 15.jūnijam, tātad vairāk nekā 10 mēnešus ilgs jeb vismaz divas reizes ilgāks periods.

Otrkārt, minētais spriedums tika atcelts ar Augstākās tiesas 2014.gada 11.jūlija spriedumu, un lieta tika atkārtoti izskatīta pēc būtības ar apgabaltiesas 2014.gada 7.novembra spriedumu. Tādēļ inspekcijas atsauce uz spriedumu lietā Nr. A420745010 kā uz piemēru tiesību pārkāpuma ilguma vērtēšanai nav pamatota.

[9] Inspekcija iebilst pret tiesas secinājumiem par bezdarbības ilgumu, kā arī norāda, ka pieteicējas pirmais iesniegums neliecināja par tādu apdraudējumu, lai inspekcija nekavējoties veiktu pasākumus, kas nodrošinātu atbilstošas uzbrauktuves izbūvi. Inspekcija uzskata, ka tieši pēc tās 2011.gada 18.augusta kontroles poliklīnika aktīvi un regulāri informēja inspekciju gan par sākotnēji uzbūvētās uzbrauktuves neatbilstību, gan pārbūves gaitu.

Jāatzīmē, ka inspekcijai būtībā netiek pārmesta kontroles pasākumu neveikšana vispār, bet gan tas, ka kontrole bijusi formāla.

Atbilstoši apgabaltiesas nodibinātajiem apstākļiem pēc pieteicējas pirmā (2011.gada 29.jūlija) iesnieguma inspekcija jau 2011.gada 18.augustā veica kontroli Iļģuciema poliklīnikā, taču kontroles aktā norādīja tikai to, ka pastāv uzbrauktuve, bet ne šajā, ne nākamajos kontroles aktos nav norādījusi uzbrauktuves kāpumu, nav vērtējusi tās izmantošanas iespēju, ārstniecības iestādes personāla izsaukšanas iespēju, kā arī nav uzdevusi poliklīnikai veikt pasākumus, kas saistīti ar uzbrauktuvi un personu ar kustību traucējumiem iespējām iekļūt ārstniecības iestādē. Citiem vārdiem, inspekcija nav veikusi aktīvas darbības, lai konstatētu uzbrauktuves neatbilstību un uzliktu attiecīgu pienākumu ārstniecības iestādei.

Tādējādi no lietas apstākļiem izriet, ka inspekcija uz sūdzību par vides pieejamību ir reaģējusi diezgan drīz, attiecīgi tai bija iespēja salīdzinoši nekavējoties konstatēt trūkumus un uzlikt attiecīgus pienākumus. Taču inspekcijas rīcība ir bijusi formāla, jo personas ar kustību traucējumiem iespēja iekļūt ārstniecības iestādē nav pārbaudīta pēc būtības. Pat tad, ja inspekcijas kontroles iespaidā ārstniecības iestāde ir sākusi rīkoties un informējusi inspekciju par pārbūves gaitu, konkrētu trūkumu nekonstatēšana un skaidru pienākumu neuzlikšana ārstniecības iestādei varēja gan novilcināt jaunas uzbrauktuves izbūvi, gan radīt ciešanas pieteicējai, liekot viņai justies bezpalīdzīgai.

Turklāt galvenais lietā ir tas, ka laiks, kas nepieciešams atbilstošas uzbrauktuves izbūvei, neattaisno to, ka poliklīnika kopumā nebija nodrošinājusi vides pieejamību atbilstoši noteikumu Nr. 60 3.punktam, jo, kā atzina tiesa, nebija arī cita saprātīga pielāgojuma, kā personām ar kustību traucējumiem iekļūt ārstniecības iestādē. Tādējādi inspekcijas apsvērumi par uzbrauktuves būvniecībai nepieciešamo laiku faktiski neietekmē tās pieļautā pieteicējas tiesību aizskāruma ilgumu. Līdz ar to apgabaltiesa atlīdzinājuma noteikšanas nolūkam pareizi ir konstatējusi, ka pārkāpums ildzis nepilnu gadu.

[10] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajai daļai (*likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 28.februārim*) personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Augstākā tiesa ir atzinusi, ka atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajai daļai morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā būtisks apstāklis ir arī atlīdzinājums, kas noteikts citos (jo sevišķi – salīdzināmos) gadījumos. Salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam ir jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Šī prasība izriet no tiesiskās vienlīdzības principa (*2010.gada 16.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-104/2010 (A42466905) 15.punkts*).

Šajā ziņā nevar piekrist kasācijas sūdzības argumentam, ka Iļģuciema poliklīnikas un Veselības centra „Biķernieki" gadījumā apstākļi ir līdzīgi un ka vērojama nekonsekvence. No apgabaltiesas spriedumā sniegtā lietas apstākļu vērtējuma pietiekami skaidri izriet, ka apstākļi abos gadījumos bija atšķirīgi – Iļģuciema poliklīniku pieteicējai vajadzēja apmeklēt regulāri, lai veiktu bērna profilaktiskās apskates, turpretim Veselības centra „Biķernieki" gadījumā konstatēta tikai viena apmeklējuma reize. Līdz ar to aizskāruma smagums abos gadījumos bija atšķirīgs, un tas var būt pamats atšķirīgam atlīdzinājumam.

Augstākā tiesa gan vērš uzmanību, ka atlīdzinājums lietā piespriests nevis par ārstniecības iestāžu, bet gan par inspekcijas bezdarbību. Inspekcijas rīcība attiecībā pret pieteicēju ir veikta viena administratīvā procesa ietvaros, tāpēc apgabaltiesa pieteicējai nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu bez iemesla sadalījusi atsevišķās daļās. Tomēr kopējā kaitējuma vērtēšana varētu būt pamats tikai vēl lielāka, nevis mazāka atlīdzinājuma noteikšanai. Tā kā pieteicēja kasācijas sūdzību nav iesniegusi, Augstākā tiesa uzskata, ka šī kļūda pati par sevi nerada nepieciešamību atcelt apgabaltiesas spriedumu attiecīgajā daļā.

[11] Vienlaikus kasācijas sūdzības arguments ir pamatots tajā ziņā, ka atlīdzinājuma apmēru tiesa noteikusi, nesalīdzinot izskatāmo gadījumu ar citiem līdzīgiem gadījumiem. Tā kā šādu salīdzināšanu prasa tiesiskā vienlīdzība, šīs prasības neievērošana ir pārkāpums, kas var būt pamats sprieduma atcelšanai daļā par noteikto atlīdzinājumu naudā, ja šis pārkāpums varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

Aplūkojot gadījumus, kad tiesa piespriedusi morālā kaitējuma atlīdzinājumu lietās par personu piekļuvi veselības aprūpei un lietās par personu ar invaliditāti pieeju ar pamattiesībām saistītiem pakalpojumiem, Augstākā tiesa konstatē turpmāk minēto.

Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 10.aprīļa spriedumu lietā Nr. A420456911 noteikts personiskā kaitējuma atlīdzinājums 8000 *euro* par pienācīgas medicīniskās aprūpes nenodrošināšanu ieslodzītajam. Tiesa konstatēja, ka, neskatoties uz sūdzībām, pieteicējam netika nodrošināta kardiologa vai vismaz sertificēta internista apskate. Tā rezultātā pieteicējs tika pakļauts nāves briesmām, taču kaitējums tomēr tika novērsts. Lietā netika konstatēta pieteicēja līdzatbildība.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 31.oktobra spriedumu lietā Nr. A420255616 noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums 1500 *euro* par to, ka ieslodzītajam laicīgi netika nodrošināta specifiska medicīniskā izmeklēšana aterosklerozes dēļ. Tiesību aizskārums ilga vairāk nekā pusgadu. Laicīgi veicot nepieciešamos izmeklējumus, saslimšanas sekas bija iespējams novērst ar mazāku kaitējumu pieteicēja veselībai. Lietā tika konstatēta pieteicēja līdzatbildība, jo pats pieteicējs bija veicinājis kaitīgo seku iestāšanos, neievērojot ārstu rekomendācijas un neatmetot smēķēšanu.

Ar Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 28.marta spriedumu lietā Nr. A420182215 noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums 500 *euro* par to, ka ieslodzītajam netika sniegta atbilstoša veselības aprūpe saistībā ar vīrshepatītu C. Tiesa konstatēja, ka pēc asins analīžu veikšanas un testēšanas pārskata saņemšanas cietuma medicīnas daļā pieteicējs vairākkārt ir apmeklējis ārstu, taču nevienā no apmeklējuma reizēm pieteicējam nav sniegta informācija par saņemtajiem analīžu rezultātiem. Pēc nepilniem diviem mēnešiem pieteicējs ir interesējies par analīžu rezultātiem un atbilstoši ierakstam

ambulatorā pacienta medicīnas kartē viņam ir izskaidroti piesardzības pasākumi, lai neinficētu citas personas, kā arī sniegta informācija par pareizu uzturu un dzīvesveidu. Tomēr cietuma administrācija, zinot, ka pieteicējam ir nepieciešama ārsta infekcionista konsultācija, neveica nekādas darbības, lai nodrošinātu šī ārstniecības pakalpojuma pieejamību. Pieteicēja līdzatbildība lietā netika konstatēta.

Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2018.gada 30.janvāra spriedumā (*lietā saņemts pieprasījums nodot to izskatīšanai Lielajā palātā*) ir noteikusi 10 000 *euro* lielu nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu lietā par personas ar kustību traucējumiem pieeju universitātes ēkām. Tiesa nepieņēma universitātes nostāju, ka jautājums par iesniedzēja piekļuvi fakultātes ēkām paliek neatrisināts, gaidot, līdz būs pieejami līdzekļi, kas nepieciešami, lai pabeigtu visus būtiskos likumā paredzētos ēku pielāgošanas darbus. Fakultāte bija piedāvājusi asistenta palīdzību, bet tās mērķi un precīzu raksturu valdība tiesai neizskaidroja. Tiesa no tā secināja, ka palīdzība bija paredzēta vienīgi, lai palīdzētu pārvietoties trīs stāvu fakultātes ēkā. Šajā sakarā tiesa uzsvēra, ka ārkārtīgi svarīga ir iespēja personām ar invaliditāti dzīvot neatkarīgi un pilnībā attīstīt viņu cieņu un pašvērtējumu un ka konvencijas būtība ir cilvēka cieņas un cilvēka brīvības ievērošana, ieskaitot brīvību izdarīt pašam savas izvēles. Turklāt lietas materiālos nekas neliecināja par to, ka universitāte šo pasākumu ierosināja, izvērtējot iesniedzēja faktiskās vajadzības un godīgi novērtējot iespējamo ietekmi uz viņa drošību, cieņu un neatkarību. Attiecīgi pavadošās personas palīdzība nevar tikt uzskatīta par saprātīgu konvencijas 8.panta izpratnē, jo tā neievēroja iesniedzēja vajadzību dzīvot pēc iespējas neatkarīgi un autonomi. Arī nacionālā tiesa nebija apsvērusi iespējamos risinājumus, kas ļautu iesniedzējam atsākt studijas pēc iespējas līdzvērtīgi tiem apstākļiem, kas ir nodrošināti studentiem bez invaliditātes, neuzliekot administrācijai lieku vai nesamērīgu slogu (*2018.gada 30.janvāra spriedums lietā Enver Sahin pret Turciju, iesnieguma Nr. 23065/12*).

Salīdzinot aplūkoto lietu apstākļus un tajās piespriesto atlīdzinājumu ar izskatāmās lietas apstākļiem, Augstākā tiesa neuzskata, ka apgabaltiesas noteiktais atlīdzinājums naudā izskatāmajā lietā būtu nesamērīgi liels. Līdz ar to nav saskatāms, ka apgabaltiesas pieļautais procesuālais pārkāpums būtu novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 23.novembra spriedumu, bet Veselības inspekcijas kasācijas sūdzību noraidīt.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese (*personiskais paraksts*) A. Kovaļevska

Tiesnesis (*personiskais paraksts*) A. Guļāns

Tiesnese (*personiskais paraksts*) V. Krūmiņa